

BOSHLANG‘ICH SINFLARDA INTERFAOL METODLARNING AHAMIYATI

Bahtiyorova Asila O‘ktam qizi

Nizomiy nomidagi O‘zbekiston milliy pedagogika universiteti

Boshlang‘ich ta’lim fakulteti 3-bosqich talabasi

baxtiyorovaasila18@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada boshlang‘ich sinflarda interfaol metodlarning o‘rni va ahamiyati yoritilgan. Interfaol metodlar orqali o‘quvchilarning darsga bo‘lgan qiziqishi, mustaqil fikrlashi, ijtimoiy faolligi ortishi ta’kidlanadi. Shuningdek, bu metodlarning psixologik va pedagogik afzalliklari haqida ham tahliliy fikrlar keltirilgan.

Kalit so‘zlar: interfaol metod, boshlang‘ich ta’lim, o‘quvchi faolligi, pedagogik texnologiya, mustaqil fikrlash.

Аннотация. В данной статье рассматривается роль и значение интерактивных методов в начальных классах. Подчеркивается, что интерактивные методы повышают интерес учащихся к уроку, самостоятельность мышления и социальную активность. Представлены также аналитические взгляды на психолого-педагогические преимущества этих методов.

Ключевые слова: интерактивный метод, начальное образование, активность учащихся, педагогическая технология, самостоятельное мышление.

Annotation. This article discusses the role and importance of interactive methods in primary schools. It is emphasized that interactive methods increase students' interest in the lesson, independent thinking, and social activity. Analytical opinions are also presented about the psychological and pedagogical advantages of these methods.

Keywords: interactive method, primary education, student activity, pedagogical technology, independent thinking.

Zamonaviy ta’lim jarayonida boshlang‘ich sinf bosqichi o‘quvchining shaxs sifatida shakllanishida hal qiluvchi davr hisoblanadi. Bu bosqichda bola nafaqat bilim oladi, balki mustaqil fikrlash, muloqot qilish, jamoadagi o‘rnini anglash kabi muhim ko‘nikmalarga ega bo‘la boshlaydi. Shu nuqtai nazardan, interfaol o‘qitish metodlaridan foydalanish o‘ta muhim sanaladi.

Interfaol metodlar – bu o‘quvchi va o‘qituvchi o‘rtasidagi faol muloqotni ta’minlaydigan, bilim olish jarayonini jonlantiradigan uslublardir. Bu metodlar o‘quvchilarning darsdagi ishtirokini kuchaytiradi, fikrlash doirasini kengaytiradi,

amaliyotga yaqinlashtiradi. Masalan, “Fikrlar bozorida” har bir bola o‘z qarashini erkin ifoda etadi, “Rolli o‘yinlar” esa hayotiy tajribalarni aks ettiradi.

Yosh o‘quvchilar uchun bilimni tushunish va yodlab olishdan ko‘ra, uni his qilish va faol harakat orqali o‘zlashtirish samaraliroq bo‘ladi. Interfaol metodlar o‘quvchini tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantiradi. “Guruhda ishlash” orqali ijtimoiylik rivojlanadi, “Aqliy hujum” esa ijodiy fikrlashga undaydi. Bu metodlar har bir bolaning o‘z imkoniyatlarini ko‘rsatishiga sharoit yaratadi.

Faol o‘rganish usullari bola shaxsining shakllanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. U o‘z fikrini bildirishdan tortinmaydi, tengdoshlari bilan samarali muloqot qiladi. Shu bilan birga, o‘zini baholash va boshqalarning fikriga hurmat bilan qarash odatlari shakllanadi. Bu esa keyingi ta’lim bosqichlariga mustahkam poydevor bo‘ladi.

Interfaol metodlar — boshlang‘ich sinfda ta’lim samaradorligini oshirishning eng kuchli vositalaridan biridir. Ular orqali bolalar bilimni faol tarzda o‘zlashtiradi, hayotiy vaziyatlarga moslasha oladi, va eng muhimi, o‘z fikrini ochiq ayta oladigan, ijodiy va mustaqil shaxs sifatida shakllanadi. Har bir pedagog bu metodlardan foydalangan holda darslarini yanada mazmunli va samarali o‘tkazishi mumkin.

Interfaol o‘qitish usullari – bu o‘quvchilar va o‘qituvchilar o‘rtasida samarali muloqotni shakllantirishga xizmat qiluvchi, ta’lim jarayonini faollashtiruvchi pedagogik yondashuvlardir. Ushbu usullar dars davomida o‘quvchilarning faolligini oshirib, ularning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi va nazariy bilimlarni amaliy hayot bilan bog‘lash imkonini beradi.

1. Interfaol metodlarning turlari va ularning qo‘llanilishi

Interfaol metodlar o‘quvchilarning faol ishtirokini ta’minlashda muhim rol o‘ynaydi. Ulardan ba’zilarini ko‘rib chiqamiz:

Boshqa metodlar bilan integratsiya: Interfaol metodlar nafaqat alohida darslarda, balki boshqa pedagogik uslublar bilan birga ishlatiladi. Masalan, muammoli o‘rganish, amaliy mashg‘ulotlar va guruh bo‘lib ishlash metodlari o‘quvchilarning faol ishtirokini kuchaytiradi.

Guruhda ishlash: O‘quvchilarni kichik guruhlariga bo‘lish, o‘zaro fikr almashish va masalalar ustida birgalikda ishlash metodlari samarali bo‘lishi mumkin. Bu nafaqat bilim olish jarayonini jonlantiradi, balki o‘quvchilarning ijtimoiy ko‘nikmalarini ham rivojlantiradi.

Tajriba asosida o‘rganish: O‘quvchilarga hayotiy misollarni tahlil qilish yoki amaliyotda qo‘llaniladigan vazifalarni berish, bilimni yanada samarali va uzoq muddatli o‘zlashtirishga yordam beradi.

2. Interfaol metodlarning pedagogik afzalliklari

Mustaqil fikrlashni rivojlantirish: Interfaol metodlar o‘quvchilarga mustaqil fikrlashni rivojlantirish imkonini beradi. O‘quvchilar bilimni yodlashdan ko‘ra, uni o‘zlari izlab, tahlil qilib va natijalarini boshqalar bilan baham ko‘rish orqali o‘zlashtiradi. Bu, o‘z navbatida, fikrlash jarayonini mustahkamlaydi.

Ijodiy yondashuv: Interfaol metodlar o‘quvchilarga ijodiy yondashuvni rivojlantirishda yordam beradi. O‘quvchilar mavzuga yangicha nuqtai nazar bilan qarashni o‘rganadilar. Bu metodlar, shuningdek, o‘quvchilarning analitik va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini ham oshiradi.

Jamoadi ishlash va hamkorlikni kuchaytirish: O‘quvchilarni guruhlariga ajratish, o‘qish jarayonida birgalikda ishlashga undaydi. Bu metodlar jamoa ruhini oshiradi va o‘zaro hurmatni rivojlantiradi, o‘quvchilarning kommunikativ ko‘nikmalarini mustahkamlaydi.

3. Interfaol metodlarning psixologik asoslari

Interfaol metodlarning samarali ishlashi uchun psixologik jihatlarni ham hisobga olish zarur. O‘quvchilarni faollikka undashda quyidagi faktorlar muhimdir:

Motivatsiya: O‘quvchilarni darsga qiziqtirish uchun ularning ichki motivatsiyasini oshirish zarur. Interfaol metodlar o‘quvchilarga faol ishtirok etish, o‘z fikrlarini bildirish va natijalarga erishishda mustaqil bo‘lish imkonini beradi. Bu ularning darsga bo‘lgan qiziqishini oshiradi.

O‘z-o‘zini boshqarish: Interfaol metodlar o‘quvchilarga o‘z faoliyatlarini boshqarish, vaqtni samarali taqsimlash, maqsadlarni belgilash va ularni amalga oshirishda yordam beradi. Bu, o‘z navbatida, o‘quvchilarda mas’uliyatni va o‘z-o‘zini baholashni rivojlantiradi.

Stressni kamaytirish: O‘quvchilarning stress darajasini kamaytirish uchun ularni aktiv va qiziqarli mashg‘ulotlarga jalb qilish kerak. Interfaol metodlar darslarni qiziqarli va interaktiv qiladi, bu esa o‘quvchilarning psixologik holatini yaxshilaydi.

4. Interfaol metodlarning boshlang‘ich sinfda ta’lim samaradorligini oshirishdagi ro‘li.

Xulosa. Boshlang‘ich ta’limda interfaol metodlarni qo‘llash o‘quvchilarning ta’lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. O‘quvchilarning o‘zlashtirishi yuqori bo‘ladi, chunki ular faqat darsni tinglamaydi, balki o‘zi faol ishtirok etadi, savollarga javob beradi va o‘qituvchi bilan bevosita muloqotda bo‘ladi. Bunday yondashuv o‘quvchilarning o‘rganish jarayonini yanada mustahkamlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Qodirova, D. (2019). Pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlar. – Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi nashriyoti.
2. Zunnunov, A., & Jo‘rayev, O. (2020). Boshlang‘ich ta’lim metodikasi. – Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
3. Vygotsky, L.S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. – Harvard University Press.
4. Marzano, R. J., Pickering, D. J., & Pollock, J. E. (2001). Classroom Instruction That Works: Research-Based Strategies for Increasing Student Achievement. – ASCD.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ–2909-son qarori (2017 yil 20 aprel). 2017–2021 yillarda umumiy o‘rta ta’lim tizimini rivojlantirish konsepsiyasi to‘g‘risida.
6. Azizxo‘jayeva, N. (2003). Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – Toshkent: Fan.